

Partipolitisk ambition och ideologisk position

-en komparativ analys av Miljöpartiet och Vänsterpartiet med
avseende på partibeteende och grön ideologi

Abstract

This study seeks to explore the relationship between rational party behaviour and variations of green ideology. The analysis includes the Swedish green party, Miljöpartiet de gröna, and the Swedish left party, Vänsterpartiet, in order to examine different presentations of green politics in relation to specific party behaviour. The theoretical framework is based on a dichotomy within the green ideology between deep ecology and ecomodernism. Furthermore, the rational political behaviour of these parties will be analysed using the rational choice theory.

The study will be conducted using a qualitative text analysis of party programmes from 1987, 1988 and manifestos written 2010, 2014 and 2018. The result of this study shows that there is indeed a covariance between specific party behaviour and a given representation of green ideology. This is especially apparent in the manifestos 2010 and 2014 where both political parties showed an ambition to be included in a coalition government. However, it may be possible to ascribe these findings to a general ambition for both parties to be less radical in their ideological representation. Finally, further research is needed to understand the relationship between party behaviour and ideological representation.

Nyckelord: ekomodernism, djupekologi, office-seeking, vote-seeking, Miljöpartiet, Vänsterpartiet

Antal ord: 9999

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Problemformulering	5
1.2	Syfte	6
1.2.1	Frågeställningar	6
1.3	Avgränsningar	6
1.4	Bakgrund	7
1.4.1	Utveckling av gröna partier	7
1.4.2	Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet	7
2	Tidigare forskning	9
2.1	Den gröna ideologin	9
3	Teoretiskt ramverk	11
3.1	Rational choice theory	11
3.1.1	Partibeteenden – The office-seeking party	11
3.1.2	Partibeteenden – The vote-seeking party	12
3.2	Djupekologi kontra ekomodernism	12
3.2.1	Kategorisering av djupekologi och ekomodernism	13
3.3	Hypotes	14
4	Metodologisk utgångspunkt	15
4.1	En kvalitativ innehållsanalys	15
4.2	Reliabilitet och validitet	16
4.3	Urval av material	16
4.4	Operationalisering av teoretiskt ramverk	17
4.4.1	WPR-metoden	17
4.4.2	Operationalisering av djupekologi kontra ekomodernism	17
4.4.3	Operationalisering av modellerna office-seeking och vote-seeking	18
5	Analys	20
5.1	Partiprogram, MP 1988	20
5.1.1	Office-seeking kontra Vote-seeking	20
5.1.2	Ideologisk prägel	21
5.2	Valmanifest, MP 2010	21

5.2.1	Office-seeking kontra vote-seeking	21
5.2.2	Ideologisk prägel	22
5.3	Valmanifest, MP 2014.....	23
5.3.1	Office-seeking kontra vote-seeking	23
5.3.2	Ideologisk prägel	23
5.4	Valmanifest, MP 2018.....	24
5.4.1	Office-seeking kontra vote-seeking	24
5.4.1	Ideologisk prägel	25
5.5	Partiprogram, V 1987	26
5.5.1	Office-seeking kontra vote-seeking	26
5.5.2	Ideologisk prägel	26
5.6	Valmanifest, V 2010	27
5.6.1	Office-seeking kontra vote-seeking	27
5.6.2	Ideologisk prägel	28
5.7	Valmanifest, V 2014	28
5.7.1	Office-seeking kontra vote-seeking	28
5.7.2	Ideologisk prägel	29
5.8	Valmanifest, V 2018	30
5.8.1	Office-seeking kontra vote-seeking	30
5.8.2	Ideologisk prägel	31
6	Sammanfattning.....	32
6.1	Förändringar i partibeteende	32
6.2	Förändringar i ideologisk position	33
7	Diskussion.....	34
7.1.1	Jämförelse av ideologi.....	34
7.1.2	Partibeteenden och ideologi	35
7.1.3	Material och metod.....	37
8	Avslutning.....	38
9	Referenser.....	39

1 Inledning

Klimatförändringen har kommit att bli vår tids ödesfråga. Policyområdet präglar idag, i varierande utsträckning, den nationella och internationella politiska diskursen. Detta blev tydligt i det senaste valet till Europaparlamentet då man började tala om att en grön våg hade svept genom Europa (till exempel Stone 2019). Denna utveckling var dock inte lika framträdande i alla länder. Som ett tydligt exempel backade Miljöpartiet de gröna i Sverige i samma val från 15.41% till 11.52% (Valmyndigheten 2019 1,2).

Partiet har, sedan det hamnade i regeringsställning 2014, konsekvent kritiserats för att kompromissa bort de ideal som målas upp som centrala inom den gröna ideologin. Detta är emellertid inte något unikt för Miljöpartiet. Liknande kritik har hörts i Finland och Tyskland i förhållande till hur de gröna partierna i dessa länder har presenterat sin politik under sin väg mot regeringsställning (Hultin 2019).

Det verkar på så sätt existera en trend där gröna partier som strävar efter regeringsmakten också anklagas för att förlora kontakten med sin ideologiska kärna. I en svensk kontext har detta åskådliggjorts ytterligare genom att Vänsterpartiet, både från egen sida och i media, beskrivits som det nya Miljöpartiet (till exempel Karlsson 2014). Det finns på så sätt en poäng med att försöka öka förståelsen för de olika partipolitiska uttryck som finns inom ramen för den gröna ideologin och hur dessa förändras utifrån olika partibeteenden och parlamentariska mål.

1.1 Problemformulering

Enligt Marcel Wissenburg (1998) är det viktigt att betrakta den gröna familjen som en pluralistisk idéplattform. I boken, *Green Liberalism: The free and the green society*, skriver Wissenburg att den nya familjen av gröna idéer kan karaktäriseras utifrån ekologism, environmentalism (det engelska ordet kommer konsekvent användas i denna rapport eftersom det inte görs någon åtskillnad mellan environmentalism och ecologism på svenska), ekocentrisk ekologism, ekofeminism, biocentrism och, i extremfall, ekoterrorism (Wissenburg 1998, s. 45–46).

Det är således inte okomplicerat att placera gröna partier i samma ideologiska kategori. Det finns dock de som pekar på att det existerar en gemensam ideologisk kärna som sammanbinder gröna partier. Enligt Andrew Dobson skulle en sådan kärna vara ekologism, och framförallt det fokus som inom detta tanke-system läggs på relationen mellan människa och natur (Dobson 2007, s. 10–12). Patrick Curry utvecklar detta genom att påpeka att ekologismen är unik och banbrytande i sitt intellektuella försvar av den icke-mänskliga världen (Curry 2011, s. 49–50).

Steffen (2009) problematiserar detta genom att dela in den gröna ideologin i en dikotomi mellan en ”ljusgrön” och en ”mörkgrön” världsåskådning. Den första dimensionen relaterar till environmentalism och vikten av personligt ansvar och hållbara val på individnivå. Inom environmentalismen ges ingen holistisk syn på radikala samhällsreformer och vikten av att ändra övergripande strukturer och mentalitet. Istället betonas marknadskrafter och teknisk innovation (Kowalsky 2014).

I kontrast till detta relateras den mörkgröna dimensionen till ekologism och nödvändigheten av relativt radikala systemförändringar, ofta hänvisades till nödvändigheten att bryta upp med industrisamhället och marknadsmentalitet (Steffen 2009). Enligt bland annat Kupferschmidt (2016) existerar det två idéströmningar som korresponderar med dessa två dimensioner, ekomodernism respektive djupekologi. Dessa två tolkningar innefattar betydande skillnader gällande synen på klimatfrågan och den gröna ideologin (Kowalsky 2014).

Miljöpartiet i Sverige förefaller ha drabbats hårt av en ideologisk otydlighet. Kritiken mot partiet kan visserligen i stor utsträckning förklaras med hänvisning till hårda kompromisser med Socialdemokraterna och interna skandaler (Forssblad 2017). Det finns dock en poäng med att analysera huruvida partiet har genomgått en faktisk ideologisk förändring. Det blir också, utifrån en ambition att utveckla kunskap kring vad som påverkar ideologisk förändring, relevant att studera hur klimatförändringspolitik presenteras inom Vänsterpartiet. Poängen här är att se om Vänsterpartiet kan sägas ha intagit den ideologiska position som tidigare innehafts av Miljöpartiet och huruvida det kan förstås utifrån ett specifikt partibeteende.

1.2 Syfte

Syftet med denna rapport är att analysera huruvida Miljöpartiet och Vänsterpartiet har genomgått en ideologisk förändring utifrån de attribut som karaktäriserar djupekologi respektive ekomodernism. Rapporten kommer också utgå från de analytiska verktyg som återfinns inom den så kallade rational choice-skolan. Ett specifikt fokus kommer läggas på de olika modellerna som existerar för rationellt partibeteende, vote-seeking party och office-seeking party. Detta teoretiska ramverk appliceras för att utvärdera huruvida förändring av grön ideologi kan förstås utifrån förändrade partibeteenden.

Den inomvetenskapliga poängen med detta är att utveckla kunskapen kring de kontraster som präglar den gröna ideologin och vilka uttryck den kan få i relation till givna partibeteenden. Den utomvetenskapliga relevansen skulle på likartad grund motiveras med hänvisning till ökad förståelse för exempelvis väljarbas när det kommer till skillnader och likheter mellan partier som i någon bemärkelse anser sig vara gröna.

1.2.1 Frågeställningar

- Kan man se att Miljöpartiet har genomgått en förändring med avseende på djupekologi och ekomodernism sedan 1988?
- Kan man i så fall se att Vänsterpartiet har övertagit den ideologiska position som tidigare innehafts av Miljöpartiet?
- Hur kan dessa potentiella förändringar förklaras i förhållande till olika rationella partipolitiska beteenden?

1.3 Avgränsningar

Analysen kommer avgränsas till Miljöpartiet de gröna (MP) och Vänsterpartiet (V). Detta kan ses som en logisk följd av ambitionen att dels försöka finna distinktioner mellan uttryck för den gröna ideologin, dels analysera förhållandet mellan partibeteende och ideologisk förändring. Miljöpartiet blir intressant som ett, i en västeuropeisk kontext, avvikande exempel på ett grönt parti som backat i väljarstöd. Vänsterpartiet har å andra sidan hävdat sig som ett nytt, och mer legitimt, grönt alternativ.

Den tidsmässiga avgränsningen görs till de partiprogram som presenteras 1988 (MP) respektive 1987 (V). Efter dessa årtal kommer det göras nedslag i valmanifest, med särskilt fokus på valen 2010, 2014 och 2018. Detta motiveras utifrån att det främst är förändringen kring Miljöpartiets inträde i koalitionsregering år 2014 som är av intresse. Utifrån syftet med denna rapport blev det dock nödvändigt att applicera ett längre historiskt perspektiv för att kunna identifiera förändring i partibeteende och ideologiskt förhållningsätt. Som historisk referenspunkt valdes 1988 då Miljöpartiet röstades in i riksdagen. För att göra tidsramens storlek likartad för de båda partierna analyseras Vänsterpartiets partiprogram från 1987.

1.4 Bakgrund

1.4.1 Utveckling av gröna partier

Under 1970-talet organiserade sig människor runt om Europa för att föra kampen mot klimatförändringar och militarisering. Ur detta uppstod nya partibildningar som på flera håll snabbt lyckades nå regionala framgångar. De nya partierna kunde, i synnerhet på lokal nivå, utmana genom att placera specifikt fokus på exempelvis att bevara parker och inrätta gröna zoner i den urbana miljön. Dessa rörelser förenades i ett motstånd mot kärnkraft och ökad militarisering genom NATO:s missilprogram (Müller-Rommel & Poguntke 2002, s. 1–3).

De nya rörelserna rönade snabbt betydande framgångar, vilket visas av att gröna partier grundades i 12 länder i Västeuropa mellan åren 1980–84. Under de nästkommande åren följde fler medgångar då dessa partier ingick i regeringsställning i länder som Frankrike, Tyskland och Belgien. Denna övergång från opposition till regeringsställning har dock inneburit flera problem. Gröna partier, bland annat i Finland och Tyskland, har anklagats för att vara toppstyrda, sakna egentliga visioner och för att bli obetydliga (Otjes 2019). Denna sistnämnda farhåga har också hörts i Sverige då före detta språkrör Birger Schlaug kommenterade Miljöpartiets val att sätta sig i regering 2014: ”MP riskerar att få betydelsen Meningslösa Partiet” (Schlaug 2014).

1.4.2 Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet

Miljöpartiets före detta partisekreterare Anders Wallner berättade i en intervju med Svenska Dagbladet 2016 hur han betraktade partiets väg in i koalitionsregering. En viktig händelse var partiets framgång i europaparlamentsvalet 2014 då man med 15 % blev näst störst i Sverige. Detta medförde, enligt Wallner, att partiledningen ställde in siktet på att sitta i koalitionsregering med Socialdemokraterna efter riksdagsvalet senare samma år (Lönegård 2016).

Detta var dock något som partiet strävat efter sedan millennieskiftet. Enligt Wallgren föranleddes valet 2014 av ett drygt decennium av att omforma partiets karaktär från 80-talets idealism till ett ansvarsfullt parti redo att orientera sig i en komplex blockpolitik. Valet 2014 blev dock en katastrof för partiet som tappade nära hälften av sina väljare. Trots detta satte man sig i en svag koalitionsregering (Lönegård 2016).

I denna regeringsställning fick partiet på flera viktiga punkter vika sig för Socialdemokraterna. Kompromisserna i regeringsställning kan, enligt Maggie Strömberg, författare till *Vi blev som de andra*, ses som ett hårt slag för ett parti som hålls samman av en samsyn på givna kärnfrågor, snarare än en ideologisk övertygelse (Strömberg 2016, s. 7–9). Detta har också medfört att flera miljöpartister, däribland partiets grundare Per Gahrton, uttryckt kritik mot att partiet har tappat ideologiskt fotfäste och kontakt med sina gräsrotter (Eriksson 2016).

I kontrast till detta har Vänsterpartiets gjort mycket för att profilera sig som ett grönt alternativ efter att Miljöpartiet rört sig mot regeringsställning. I ett tal till Vänsterpartiets kongress 2014 förkunnade Jonas Sjöstedt att ”väljarna ska veta, att den som ser klimatet som vår tids ödesfråga, för den ska Vänsterpartiet vara det självklara valet” (Karlsson 2014).

Detta uttalande påvisar en tydlig ambition att positionera sig som ett alternativ till ett miljöparti som inte längre levererar en politik som tillfredsställer den egna väljarbasen. Det finns också indikatorer på att detta förhållningssätt har lönat sig. I valet 2014 visade SVT:s valundersökning att Miljöpartiet förlorade 10 % av sina väljare till Vänsterpartiet (Lönegård 2016). Här är det också värt att nämna att denna siffra potentiellt hade kunnat bli större om inte Feministiskt initiativ hade lockat till sig 19 % av de som röstade på Miljöpartiet i valet 2010 (SVT 2014). I valet 2018 tappade Miljöpartiet 15 % av sina väljare till Vänsterpartiet (SVT datajournalistik 2019).

2 Tidigare forskning

Under denna rubrik ges en presentation av den tidigare forskning som gjorts på grön ideologi. Det kommer också tydliggöras hur denna rapport förhåller sig till denna forskning.

2.1 Den gröna ideologin

Det har gjorts mycket forskning på hur man ska klassificera den gröna idéfamiljen. Enligt Yannis Stavrakakis (1997) är det naturligt att närma sig ämnet genom att ställa sig frågande till huruvida det överhuvudtaget finns något som kan kallas en grön ideologi. Detta medan Andrew Dobson strävar efter att placera ekologism som en slags ideologisk kärna inom den gröna idévärlden. Dobson hävdar att environmentalism och ekologism borde betraktas som två konceptuellt skilda tanke-system, i synnerhet eftersom environmentalism, enligt Dobson, inte är en ideologi (Dobson 2007, s. 1–5).

Det har också gjorts flera tolkningar av den gröna ideologin som en yttring av redan etablerade tanke-system. Här lyfts exempelvis den marxistiska ekologismen, där fokus ligger på att omkullvälta den industrialiserade kapitalismens hegemoni, som ett tanke-system med tydliga kopplingar till vänsterpolitiska ställningstaganden. Stavrakakis menar, med utgångspunkt i detta, att den gröna ideologin endast är ett nytt sätt att artikulera redan etablerade ideologiska element (Stavrakakis 1997).

Vidare återfinns en central diskussion kring *ideologi* som ett måhända överspelat begrepp givet sin konventionella definition (Talshir 2002, s. 6–18). Detta kan också relateras till de gröna partiernas återkommande mål att presentera sin ideologi bortom den dikotomi som existerar mellan kapitalism och kommunism (Porritt 1984, s. 44). Här talar man, i kontrast till Stavrakakis inställning, om den gröna ideologin som ett nytt tanke-system med specifika attribut, främst övertygelsen att människan har en skadlig intellektuell relation till vår jord (Benson 2000, s.42).

Utgångspunkten i denna rapport kommer ta fasta på idén, såsom presenterad av Dobson (2007), Steffen (2009) och Curry (2011), att det finns en dikotomi inom den gröna ideologin mellan en mörkgrön ekologism och en ljusgrön environmentalism. Dobson menar att denna interna skillnad tydligt åskådliggörs om ekologismen ramas in i djupekologiska termer för att skapa en kontrast till ekomodernismen (Dobson 2007, s. 32). Utifrån detta kommer fokus

ligga på de båda idéströmningarna, djupekologi och ekomodernism. Denna inramning korresponderar också väl med syftet i denna rapport.

Det ska också nämnas att en liknande teoretisk inramning har applicerats i tidigare forskningsansatser. Värld att nämna här är masteruppsatsen, *Ecological Modernization and the European Greens*, skriven av Viktor Andersson år 2015. Det finns dock fortfarande utrymme för att utveckla den akademiska förståelsen för nyanser av grön ideologi, i synnerhet i relation till rationella partibeteenden.

3 Teoretiskt ramverk

Under denna rubrik presenteras rational choice theory med ett huvudsakligt fokus på de partibeteenden som klassificeras som vote-seeking respektive office-seeking. Det ges också en introduktion djupekologism och ekomodernism.

3.1 Rational choice theory

Rational choice theory (RCT) utgör ett teoretiskt ramverk för att förklara sociala och ekonomiska beteenden. Det huvudsakliga antaget inom teorin är att dessa beteenden är rationella utifrån ett egenintresse att uppnå ett specifikt mål. Det går också att lyfta denna teori till en mer aggregerad nivå, såsom inom denna undersökning, där fokus ligger på partier som kollektiva aktörer (Scott 2000, s.126–127).

Det finns tre modeller för partibeteende som är konstruerade utifrån de centrala antaganden som lyfts fram inom rational-choice-skolan. Modellerna förklarar partibeteenden utifrån begreppen, policy-seeking, vote-seeking och office-seeking. Antagandet är att ett parti, sett som en aktör, gör rationella val utifrån ambitionen att maximera inflytande över den politik som förs, maximera väljarstöd alternativt maximera fördelarna som medföljer regeringsmakten (Müller m.fl. 2002, s. 81–82). Följande analys kommer utgå från office-seeking och vote-seeking. Detta val motiveras utifrån ett antagande om att dessa partibeteenden påverkar inslag av ekomodernism respektive djupekologi.

3.1.1 Partibeteenden – The office-seeking party

Ett office-seeking-parti har som övergripande mål att nå de fördelar som medföljer politiska poster inom styrningsapparaten. Modellen har konstruerats främst utifrån det arbete som utförts inom koalitionsteorin. En central gestalt i detta arbete är statsvetaren William H. Riker (1962). Han konstruerade ett alternativ till ekonomen Anthony Downs teorier om att partier alltid agerar utifrån att maximera väljarstöd. Riker menade istället att partier visserligen söker väljarstöd, men hänsyn kan också tas till vilken politik som möjliggör en ingång i regeringsställning. En strategi kan således vara att inte föra en politik som ligger för långt bort från potentiella koalitionsallierade, även om detta eventuellt skulle öka väljarstöd. Det övergripande målet är istället att kontrollera så mycket av den exekutiva makten som möjligt

(Riker 1962, s. 33, 98–99). Det centrala i denna teoretiska presentation är betydelsen av hur en partiledning, utifrån subjektiv rationalitet, kan presentera en mer nedtonad och anpassad politik.

3.1.2 Partibeteenden – The vote-seeking party

Denna modell förutsätter att partier, som kollektiva aktörer, agerar rationellt utifrån målet att maximera elektoralt stöd. Antagandet formulerades först av Anthony Downs (1957) och dennes analys av hur partikonkurrens kan förstås i ekonomiska termer av röstmaximering. Teorin utvecklades också utifrån ett antagande om att den skulle vara applicerbar på alla flerpartisystem, oberoende av exempelvis flera konfliktdimensioner (Budge & Laver 1992). Partiet som styrs av denna logik har som slutligt mål att uppnå regeringsställning. Antagandet är att detta mål lättast kan uppnås genom röstmaximering. Partibeteendet kommer också ta sig i uttryck genom en strävan efter att upprätthålla ett ideologiskt avstånd till övriga partier (Strom 1990).

3.2 Djupekologi kontra ekomodernism

Djupekologism, eller ekosofi som den också kallas, är system av filosofiska idéer och principer som betonar naturens intrinsikala värde. Denna form av ekologism utvecklades och förespråkades av den norske filosofen Arne Naess i hans artikel, *The Shallow and the Deep, Long-Range Ecology Movements: A Summary* (2008), först publicerad 1973 (Nelson 2008). Naess anser att allting i den naturliga världen existerar i en slags finjusterat jämvikt som endast störs av mänsklig påverkan. Ideologin är således ekocentrisk, snarare än antropocentrisk, givet uttalandet att naturen inte ska bevaras i syfte att möjliggöra mänsklig välfärd utan snarare för att det är moraliskt riktigt. Djupekologin är en normativ idéströmning där det nutida samhällsskicket och mänskliga beteenden målas upp som förödande för vår jord (Naess 2008).

Det är också utifrån detta förhållningssätt som Naess karakteriserar sitt begrepp som specifikt ”djupt”, till skillnad från ”ytligt”. Naess menar att hans filosofiska utgångspunkt grundas i tanken att samhället, i synnerhet det västerländska, måste undergå en djup omstrukturering. Ekonomiska reformer och tekniksatsningar är endast ”ytliga”, och kan således inte lösa den grundläggande problematiken. Denna teori medför en inramning av klimatfrågan som ett ideologiskt strukturellt problem där människan felaktigt tror sig ha rätt att utnyttja naturliga världen (Naess 1989, s. 189).

Naess vurmar också för politisk decentralisering och ökad lokal autonomi. Han hävdar att en mindre komplex hierarki av beslutsfattande instanser gör klimatpolitiken effektivare. I sin artikel riktar Naess kritik mot att förskjuta makt till den Europeiska ekonomiska gemenskapen. Ytterligare en aspekt som lyfts inom djupekologin är ”eko-egalitarism”, vilket

åsyftar en kamp mot klassförtryck och system där människor eller djur exploateras av privata vinstintressen (Naess 2008). Djupekologin innefattar också en alarmistisk syn på klimatförändringar som en potentiell "ekologisk katastrof" om inget drastiskt förändras (Naess 1989, s. 27).

Den ekomodernistiska filosofin utgör en skarp kontrast till detta förhållningssätt. En huvudsaklig övertygelse är att det går att frikoppla negativ miljöpåverkan från ekonomisk tillväxt och fortsatt social välfärd (Dobson, 2007, s. 42–44). En text som presenterar detta system av idéer är *An Ecomodernist manifesto*. Den centrala tesen i denna text kan sägas vara att frångå den linjära produktionskedjan och att ta hänsyn till naturen, dock utan att harmonisera med den. Man är också tydligt antropocentrisk givet påståenden att jorden är människans planet och att vi lever i "människans tidevarv" (Asafu-Adjaye m.fl. 2015).

Ekomodernismen som teoretisk utgångspunkt betonar således en stark tilltro till det ekonomiska och institutionella system som idag präglar den västerländska världen (White m.fl. 2016, s.99). Av detta följer en tilltro på marknaden, och adekvata marknadslösningar. Ytterligare en aspekt som lyfts är vikten av relationen mellan länder och överstatliga och mellanstatliga samarbetsformer (Asafu-Adjaye m.fl. 2015). Det ska också nämnas att denna filosofi ligger mycket nära vissa tolkningar som gjorts av teorin med namnet, Ekologisk modernisering, såsom presenterad av exempelvis Hajer (1997). Begreppet ekomodernism kommer dock, med respekt för detta nära släktskap, konsekvent användas i denna text.

3.2.1 Kategorisering av djupekologi och ekomodernism

I figur 1 sammanställs en överblick av ekomodernism och djupekologi. Denna kategorisering kommer ta fasta på det olika delar som enligt Andrew Dobson utgör en ideologi. Han talar om att en ideologi måste ge en specifik beskrivning av samhället och relation mellan olika aktörer såsom nationella regeringar och internationella organisationer. En ideologi ska också ringa in övergripande problem och förklara hur dessa problem optimalt ska lösas (Dobson 2007, s. 3–4).

Dobson klargör att det finns en risk att man, i en strävan efter att finna ideologiska definitioner, kommer producera idealtyper över dess attribut och sammansättning. Dessa idealtyper kommer dock inte nödvändigtvis stämma överens med specifika partipolitiska manifest eller uttalanden från politiska aktörer (Dobson 2007, s.4–6). Detta faktum kommer beaktas i sammanställningen av de egenskaper som står listade i figur 1. Poängen är därför snarare att tydliggöra de distinktioner som råder mellan tankesystemen och tydliggöra kopplingen till de operationella definitionerna som ges under rubrik 4.4.

Figur 1: Kategorisering av ståndpunkter

Ideologiska beståndsdelar	Idealtyp för djupekologi	Idealtyp för ekomodernism
Karaktärisering av klimatfrågan och syn på samhället	<ul style="list-style-type: none">• Grundläggande samhällsproblem• Klimatproblem kan förstås utifrån en skadlig mentalitet• Alarmistisk• Viktigt att harmonisera med naturen	<ul style="list-style-type: none">• Ej grundläggande samhällsproblem• Klimatproblemen kan förstås i ekonomiska termer• Mindre alarmistisk• Harmonisering med naturen eftersträvas ej
Relation mellan länder (syn på överstatlighet och lokal autonomi)	<ul style="list-style-type: none">• Lokal autonomi förespråkas• Maktförskjutning till internationella organ kritiserar	<ul style="list-style-type: none">• Internationella samarbeten och globalisering leder till tillväxt och är således positiva
Färdplan för att lösa klimatfrågan	<ul style="list-style-type: none">• Djupgående omstruktureringar av samhället och radikala förändringar av förhärskande mentalitet	<ul style="list-style-type: none">• Satsningar på tekniska lösningar och adekvata marknadsåtgärder

3.3 Hypotes

Den styrande hypotesen i denna rapport härleds från rational choice theory och antagandet att ett parti som eftersträvar att sitta i regeringsställning kommer förfäktas en politik som är mindre radikal i förhållande till potentiella samarbetspartier. På samma sätt antas ett vote-seeking-party agera för att fånga upp möjlighet till röstmaximering. I detta fall förväntas således det svenska Miljöpartiet röra sig mot ekomodernism medan Vänsterpartiet antas vara relativt präglad av en vote-seeking-logik, vilket medför en inramning av klimatfrågan som ligger närmare djupekologi.

4 Metodologisk utgångspunkt

Under denna rubrik presenteras den kvalitativa innehållsanalys som kommer utföras. Vidare följer ett resonemang kring materialval och begreppen reliabilitet och validitet. Efter detta introduceras de operationaliseringar som är styrande i rapporten.

4.1 En kvalitativ innehållsanalys

Den övergripande ambition med denna rapport är att, utifrån en systematisk kvalitativ textanalys, utreda huruvida det går att observera en förändring gällande partibeteende och ideologi hos Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Innehållet i de valda texterna kommer således systematiseras genom analytiska begrepp i syfte att klargöra den idéstruktur som presenteras kring klimatfrågan och olika indikatorer på partibeteende.

Analysenheterna kommer utgöras av de valda partiernas partiprogram och valmanifest. Dessa policydokument kommer systematiskt granskas utifrån den kategorisering som görs utifrån representationsbegreppet såsom presenterat av Carol Bacchis i hennes policyanalys. Bacchis tillvägagångssätt kallas ”What’s the problem represented to be?” eller WPR-metoden. Den centrala poängen med denna ansats, som också kommer vara ledande i denna rapport vid analysen av ideologisk förändring, är att policyförslag ger en given representation av samhällsproblem och synen på olika aktörer (Esaiasson m.fl. 2017, s. 217–218). Denna rapport kommer således vara aktörscentral där det intressanta är de utsagor och representationer som ges av Vänsterpartiet respektive Miljöpartiet (Esaiasson m.fl. 2017, s. 224).

Mötet mellan empiri och teori kommer ske med hjälp av en hypotetisk-deduktiv metod där representationsbegreppet kommer utgöra ett analysredskap med öppna svarsalternativ. Målet är med andra ord att härleda empiriska konsekvenser (textimplikationer) av den formulerade hypotesen för att sedan testa dessa i en empirisk verklighet. Resultatet kommer slutligen användas för att ge stöd åt eller förkasta hypotesen (Teorell & Svensson 2007, s.50). Analysen av partibeteende kommer mätas genom tydliga frågeställningar som relaterar till rational choice-teorin. Detta tydliggörs under rubrik 4.5.

4.2 Reliabilitet och validitet

En central kritik mot hermeneutiken och konsten att tolka är det faktum att författaren präglas av en specifik förförståelse. Med detta menas att den hermeneutiska traditionen präglas av den betydande nackdelen att tolkningsakten kan präglas av godtyckliga avvägningar och en ambition att bekräfta en given hypotes (Teorell & Svensson 2007, s.99). Med hänsyn till detta kommer textanalysen i föreliggande arbete göras utifrån tydligt formulerade frågeställningar och med respekt för det strukturella upplägg som präglar den hypotetisk-deduktiva logiken.

Vidare kommer de operationella definitionerna tydligt relateras till det teoretiska ramverket och idealtyperna för de valda ideologierna. Ambitionen med detta är att skapa validitet genom att finna empiriska indikatorer som tydligt mäter de fenomen som är av intresse i denna rapport. Vidare kommer analysen följa den hermeneutiska spiralen där fokus kommer ligga på texternas beståndsdelar, kontext och helhet. Detta i synnerhet vid analys av partibeteende där hela texten är av intresse (Esaiasson m.fl. 2017, s.230). Syftet med detta tillvägagångssätt är att öka den externa validiteten och möjligheten att generalisera resultat och forskningsansats till andra mätningar av relationen mellan grön ideologi och partibeteende.

WPR-metoden kommer tillämpas i denna text för att öka reliabiliteten. Tanken är att tydliga vägledande frågeställningar minskar risken för en otydlig och godtycklig tolkningsprocess. Under analysen kommer fokus ligga på både det latent och det manifesta budskapet. Antagandet här är att ideologiska skiften endast kan analyseras genom en intensiv läsning och tydliga analytiska redskap. Variationer av partibeteende antas i kontrast till detta vara relativt enkelt att utläsa givet manifesta utsagor om att exempelvis vilja sitta i regering.

På samma sätt kommer denna text, med hänsyn till reliabilitetsbegreppet, lägga fokus på transparens i analysprocessen genom att redovisa hur vissa textuella indikatorer kodas och tolkas. Detta genomförande relaterar också till målet att nå intersubjektivitet och separera forskningsresultatet från en subjektiv förförståelse (Esaiasson m.fl. 2017, s.230).

4.3 Urval av material

Det huvudsakliga materialet i denna text utgörs av de valmanifest och partiprogram som hämtats från *Svensk nationell datatjänst* (SND). Detta är ett samarbete mellan lärosäten för att underlätta forskningsarbeten (SND 2019). Valmanifestet som Vänsterpartiet skrev 2018 hämtades från partiets egen hemsida eftersom texten ännu inte publicerats på SND. Det snäva urvalet av policydokument har baserats på ett så kallat kritiskt urval där processen kring valen 2010, 2014 och 2018 har ansetts vara särskilt gynnsam för att studera sambandet mellan partibeteende och ideologiskt förhållningssätt (Esaiasson m.fl. 2017, s.226). Det är också under dessa år som kritiken mot Miljöpartiets ideologiska otydlighet uppstod och

intensifierades. Avståndet mellan text och uttolkare kan sägas vara mycket liten i de valda manifesten. Det finns dock en tidsmässig distans till de båda partiprogrammen, något som potentiellt kan försvåra tolkningsarbetet förutsatt att innebörden av vissa begrepp har förändrats. Det blir också i dessa fall svårare att fastställa kontexten i vilken de båda partiprogrammen har skrivits, vilket skulle kunna bidra till missvisande tolkningar. Dessa faktorer kommer beaktas under den analytiska processen.

4.4 Operationalisering av teoretiskt ramverk

4.4.1 WPR-metoden

I Carol Bacchis policyanalys ges vissa ledande frågeställningar som, utifrån representationsbegreppet, kan användas som utgångspunkt för att systematisera ett givet textinnehåll. Tre av dessa frågor är:

1. *Hur är problemet representerat?*
2. *Vilka sorters subjekt representeras?*
3. *Hur är lösningen på problemet formulerad?*

(Esaiasson m.fl. 2017, s. 217).

Dessa frågor kommer, med avstamp i figur 1, vara ledande i analysen av det valda textmaterialet. Bacchi beskrev hur hennes kvalitativa ansats med fördel kan kombineras med kausala frågeställningar gällande varför en given representation är förhärskande (Esaiasson m.fl. 2017, s. 218). Denna rapport kommer ta fasta på detta genom att undersöka förhållandet mellan partibeteende och ideologiskt förhållningssätt.

4.4.2 Operationalisering av djupekologi kontra ekomodernism

Hur är problemet representerat?

Här kommer det vara av intresse att se om klimatfrågan representeras i alarmistiska termer och huruvida det finns ett ekocentriskt fokus där djur och natur ges intrinsikala värden. Detta djupekologiska förhållningssätt kommer kontrasteras mot en mindre alarmistisk representation av klimatkrisen där ekonomisk aktivitet tillåts fortgå, dock med hänsyn till klimatet. Det sistnämnda förhållningssättet relaterar till ekomodernism och texten av Asafu-Adjaye m.fl. (2015).

Vilka sorters subjekt presenteras?

Här är synen på internationella aktörer av intresse. Det djupekologiska förhållningssättet kommer relateras till en skepticism och kritisk hållning till internationella organisationer, med relationen till EU som ett illustrativt exempel. Detta utifrån att Naess (2008) förordar politisk decentralisering. Denna skepticism antas också kunna ta form av ett vurmande för att öka lokal kapacitet genom exempelvis ökat kommunalt inflytande och en vilja att agera självständigt från internationella samarbeten. Meningar och begrepp som indikerar en positiv inställning till EU kommer i kontrast relateras till ekomodernism.

Hur är lösningen på problemet formulerad?

Denna fråga kommer analyseras utifrån synen på marknadslösningar, ekonomiska incitament och vikten av investeringar i grön teknik. Detta baseras i stor utsträckning på den tilltro på teknik och mänsklig innovationsförmåga som presenteras i *An Ecomodernist Manifesto* (Asafu-Adjaye m.fl. 2015). I kontrast till detta presenteras ett relativt radikalt förhållningssätt inom den djupekologiska skolan där det istället talas om djuplodande förändringar av samhällseliga strukturer och förhärskande mentalitet för att klimatkrisen ska kunna lösas. Här återfinns också en vilja att frångå en ekonomisk inramning av samhällsfrågor (Naess 1989, s.159).

4.4.3 Operationalisering av modellerna office-seeking och vote-seeking

Operationaliseringarna som har gjorts av de två varianterna av partibeteende baseras i stor utsträckning på texterna av Strom (1990) och Müller m.fl. (2002). Undersökningen kommer baseras på att partier som söker regeringsmakten också uttrycker det i valmanifest. Denna ambition antas också åskådliggöras genom positiva omnämningar av potentiella samarbetspartier och negativa omnämningar av borgerliga partier. Dessutom kommer Miljöpartiets valmanifest 2018 analyseras i med ett specifikt fokus på olika omnämningar av partiets tid i regering. Positiva omnämningar kommer tolkas som en ambition att fortsätta sitta i regeringsställning.

I kontrast till detta antas ett parti som är styrt av en vote-seeking-logik kritisera samtliga övriga partier, samtidigt ges indikatorer som beskriver det egna partiet och politiska förhållningssättet som unikt. Denna andra faktor inkluderas utifrån ett antagande om att ett parti som betonar sin individualitet också distanserar sig från potentiella samarbetspartier. I figur 2 ställs dessa utgångspunkter upp i syfte att presentera en tydlig överblick över de frågor som kommer vara vägledande.

Figur 2 Analysschema för vote-seeking och office seeking

Betonas det egna partiets unika drag?	Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?	Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S/V/MP)?	Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?	Uttalar sig partiet positivt om sin tid i regeringsställning? (specifikt MP i valmanifest 2018)
<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nej 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nej 	<ul style="list-style-type: none"> • Positiva • Negativa • Inga 	<ul style="list-style-type: none"> • Positiva • Negativa • Inga 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nej

5 Analys

Under denna rubrik presenteras analysen av valda policydokument utifrån förändringar i partibeteende och ideologi. I syfte att öka tydligheten kommer först Miljöpartiet de gröna och sedan Vänsterpartiet analyseras.

5.1 Partiprogram, MP 1988

5.1.1 Office-seeking kontra Vote-seeking

Betonas det egna partiets unika drag?

Den egna ideologin och politiken beskrivs som unik i förhållande till de etablerade partierna. Detta visas bland annat av påståendet att ”det finns alternativ!” till de andra partiernas ensidiga fokus på att ”nå en hög materiell levnadsstandard”. Det understryks också att partiet kommer arbeta ”fristående från blockbildningar” och ”obundet av det traditionella höger-vänstermönstret” (SND 1988 1).

Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?

Ingen ambition att ingå i en regering uttrycks.

Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S/V/MP)?

Kritik riktas åt alla håll. Det uttrycks exempelvis att ”de gamla partierna är alltför låsta av traditioner och prestige” (SND 1988 1).

Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?

Ingen specifik kritik mot högerpartier uttrycks.

Slutsats

Detta partiprogram tolkas som tydligt styrt av en vote-seeking-logik. Det finns en tydlig ambition från partiledningen att profilera sig som något unikt och annorlunda. Kritik riktas mot samtliga politiska alternativ samtidigt som det inte återfinns någon ambition att sitta i regeringsställning.

5.1.2 Ideologisk prägel

Hur är problemet representerat?

Problemrepresentationen är alarmistisk och dramatisk, något som visas av påståendet att vi är på väg mot ett "kollektivt självmord". Det går också att se indikatorer på ett ekocentriskt förhållningssätt. "Olika arter av djur och växter [...] måste bevaras oavsett om de är till nytta för människor" (SND 1988 1).

Vilka sorters subjekt representeras?

Det finns av naturliga skäl ingen tydlig representation av förhållandet till EU. Vikten av internationellt samarbete betonas dock med utgångspunkt i "nationellt självbestämmande". Partiet beskriver dessutom att de eftersträvar en "självförvaltningsdemokrati" där "så många beslut som möjligt fattas lokalt" (SND 1988 1).

Hur är lösningen på problemet formulerad?

Det skrivs att vägen framåt går genom att "naturens balans måste sättas före materiell tillväxt". I detta resonemang framhålls också att "konkurrensmentalitet" måste ersättas av en "omtänksam hållning till [...] naturen". Partiet lyfter också vikten av hållbara energialternativ. Det finns dock inga satsningar på specifika tekniska åtgärder (SND 1988 1).

Slutsats

Den drastiska formulering som används vid beskrivningen av klimatfrågan kan sägas vara en representation som korresponderar med den djupekologiska inramningen av klimatfrågan. Detta gäller också vurmandet för att öka lokal kapacitet och att bevara naturliga värden. I representationen av lösningen på problemet lyfts visserligen betydelsen av tekniska lösningar, men främst vikten av att upphöra med materiell tillväxt och ändra mentalitet. Denna text kan således anses ligga närmare det djupekologiska förhållningssättet.

5.2 Valmanifest, MP 2010

5.2.1 Office-seeking kontra vote-seeking

Betonas det egna partiets unika drag?

Det finns inga indikatorer på att hävda sina unika drag.

Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?

Partiet uttrycker en tydlig önskan att efter riksdagsvalet ingå i en koalitionsregering. "Miljöpartiet de gröna [går] till val på att bilda en rödgrön regering efter riksdagsvalet" (SND 2010 2).

Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S/V/MP)?

Inga omnämningar görs.

Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?

Inga omnämningar görs.

Slutsats

I detta valmanifest återfinns en tydlig office-seeking-ambition. Det finns inga spår av att hävda sin unika ideologiska särprägel eller en ambition att stå över, eller utanför, den etablerade blockpolitiken. Det finns inte heller några specifika klagomål eller kritik riktad mot några andra partier. Det görs också tydligt att vägen till makten kommer innebära ett vänsterpolitiskt ställningstagande.

5.2.2 Ideologisk prägel

Hur är problemet representerat?

Det ges inte någon tydlig alarmistisk representation av klimatproblemet. Det återfinns inte heller uttalanden som kan relateras till ett ekocentriskt förhållningssätt. Istället ges indikatorer på en ambition att låta ekonomisk aktivitet fortgå genom exempelvis en ”miljöanpassad konsumtion” (SND 2010 2).

Vilka sorters subjekt representeras?

Man är skeptisk till EU, vilket visas av att man vill se att unionen blir mer ”demokratisk och mindre centraliserad”. Det återfinns ingen strävan efter att öka lokal kapacitet (SND 2010 2).

Hur är lösningen på problemet formulerad?

Vikten av tekniska lösningar och ekonomiska styrmedel betonas. Det talas om att ”modernisera Sverige” och att satsa på hållbart ”företagande och entreprenörskap”. Man vill också göra ”gröna investeringar” för att bidra till ”lönsamhet och jobb” (SND 2010 2).

Slutsats

Detta valmanifest kan på flera punkter placeras i linje med ett mer ekomodernistiskt förhållningssätt. Det finns inga tydliga spår av det alarmistiska tonläge som präglade representationen av klimatfrågan 1988. Frånvaron av att tala om naturliga värden och förändrad mentalitet kan också i sig tolkas som ett steg bort från djupekologin. Detta stärks dessutom av det fokus som placeras på tekniska lösningar och ekonomiska incitament, något som korresponderar med ekomodernism. Man är visserligen fortfarande skeptisk mot samarbetet inom EU. Den ekonomiska inramningen som görs av klimatfrågan medför dock att detta manifest tolkas som en text i linje med ekomodernismen.

5.3 Valmanifest, MP 2014

5.3.1 Office-seeking kontra vote-seeking

Betonas det egna partiets unika drag?

Inga omnämningar återfinns.

Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?

Partiet skriver att ”det är dags för en ny regering”. Introduktionen till varje policyområde börjar också med texten: ”i regering vill vi” (SND 2014 3).

Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S/V/MP)?

Det återges en positiv inställning till samarbetspartier när man skriver att en vänsterregering kan föra en ”varmare” politik (SND 2014 3).

Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?

Man tar tydligt ställning för att en ”varmare” vänsterpolitik kan lösa de problem som uppstått under de senaste åtta åren av borgerligt styre. Här lyfts bland annat att man ”med dagens politik missar Sverige 14 av [...] 16 miljömål”, något som endast en icke-borgerlig regering kan lösa (SND 2014 3).

Slutsats

I detta valmanifest kan man se flera indikatorer på att Miljöpartiet styrs av en office-seeking ambition. Det finns inga spår av att hävda det egna partiet eller den egna politiken som unik. Kritik riktas genomgående mot de borgerliga partierna samtidigt som en vänsterregering som inkluderar Miljöpartiet förordas.

5.3.2 Ideologisk prägel

Hur är problemet representerat?

Partiet skriver att ”klimatförändringarna är vår tids största utmaning”. Det finns inga indikatorer på ett ekocentriskt förhållningssätt. Här kan man också se att frågan tydligt kopplas till en ekonomisk representation såsom i påståendet: ”det ska löna sig att vara miljösmart” (SND 2014 3).

Vilka sorters subjekt representeras?

Förhållandet till EU har genomgått en tydlig förändring. Det talas inte längre om ett utträde. Istället ska man arbeta strategiskt inifrån. Ett exempel på detta är löftet att ”Sverige ska ta

strid i EU för förbud av farliga ämnen”. Det finns inga indikatorer på att partiet eftersträvar ökad lokal kapacitet (SND 2014 3).

Hur är lösningen på problemet formulerad?

Man vill som exempel ”modernisera Sverige!”, vilket åsyftar en ambition att satsa på hållbar och effektiv teknik. Det återfinns vissa meningar som kan tolkas som en skepticism mot marknaden och ekonomiska instrument. Partiet skriver exempelvis om att, ”mått för samhällsutvecklingen ska utvecklas som utöver BNP även tar hänsyn till miljöpåverkan” (SND 2014 3). Det ges dock inget utförligare resonemang till detta påstående.

Slutsats

I detta valmanifest återfinns flera indikatorer som ligger i linje med ett ekomodernistiskt förhållningssätt. Partiet har ändrat sin inställning till EU och trycker på vikten av modernisering och angelägenheten av att göra gröna satsningar lönsamma. Representationen av klimatfrågan som en ”utmaning” tolkas här som mindre alarmistisk än exempelvis ett ”kollektivt självmord” (SND 1988 1). Det uttalas visserligen en skepticism mot BNP som ett mått på samhällsutveckling, något som avviker från det ekomodernistiska vurmandet för att föra samman tillväxt och välfärd. Denna text kommer, detta till trots, tolkas som mer i linje med ett ekomodernistiskt förhållningssätt.

5.4 Valmanifest, MP 2018

5.4.1 Office-seeking kontra vote-seeking

Betonas det egna partiets unika drag?

I detta manifest betonas vikten av ”blocköverskridande skattesamtal”, något som tyder på att partiet inte längre vill underställas en given dikotomi mellan vänster och höger. Det tydliggörs också att partiet har en unik ställning att driva igenom en ”radikal klimatpolitik” (SND 2018 4).

Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?

Partiet skriver genomgående: ”i nästa mandatperiod vill vi”, något som har fått ersätta den tidigare formuleringen: ”i regering vill vi” (SND 2014 3). Det finns på så sätt ingen tydlig ambition att sitta i regering nästkommande mandatperiod (SND 2018 4).

Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S/V/MP)?

Det riktas kritik mot samtliga partier, bland annat genom att konstatera att ”den politik som Miljöpartiet har kämpat för och som nu inspirerar världen vill andra partier stoppa” (SND 2018 4).

Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?

Det ges inga specifika omnämningar av högerpartier.

Uttalar sig partiet positivt om sin tid i regeringsställning?

Man beskriver genomgående i valmanifestet hur det har varit fördelaktigt att sitta i regering. Man nämner exempelvis att man hade möjlighet att lägga den ”största miljöbudgeten i svensk historia” (SND 2018 4).

Slutsats

Det går att observera flera textuella indikatorer på att partiet i flera avseenden har rört sig från den office-seeking-ambition som var påtaglig i valen 2010 och 2014. Det ges inte tydliga indikatorer på en ambition att ingå i en koalitionsregering och det går att se hur kritik riktas mot alla partier. Man ämnar dessutom arbeta utanför en blockpolitik, något som kan tolkas som ett försök att framhålla sin unika karaktär i förhållande till övriga partier på vänstersidan. Det går dock att problematisera detta sett till hur partiet hänvisar till hur koalitionsregeringen med Socialdemokraterna har varit gynnsam, något som kan tolkas som en ambition att fortsätta i regeringsställning. Det går, trots detta, att tolka denna text som ett avsteg från en office-seeking-logik.

5.4.1 Ideologisk prägel

Hur är problemet representerat?

Representationen av klimatfrågan görs här utifrån ett fokus på nödvändigheten att ”förändra historien”. I detta återfinns också en ekocentrisk ambition att skapa en bättre värld för ”människor, djur och natur” (SND 2018 4).

Vilka sorters subjekt representeras?

Partiet skriver att EU ska ”vara en ledande kraft för miljöarbetet”. Det finns även indikator på att partiet vill öka den lokala kapaciteten genom att exempelvis ”lokalisera statliga jobb” (SND 2018 4).

Hur är lösningen på problemet formulerad?

Fokus ligger här på att ”ställa om samhället” utifrån ambitionen att minska utsläppsnivåer. Detta ska göras genom skattereformer och satsningar på klimatteknik. Man talar här också om en mer strukturell förändring kring den förhärskande mentaliteten som omgärdar ”konsumismen” och ”tillväxtterminologin”. Dessa begrepp ska ersättas av ett fokus på ”vad som är bra för människors hälsa, livskvalitet och vår gemensamma miljö” (SND 2018 4).

Slutsats

Representationen av klimatproblemet kan här relateras till det djupekologiska förhållningssättet givet ambitionen att förändra historien för att säkerställa både människans och djurens välfärd. En viktig förändring mot en mer positiv syn på EU kan sägas bli

cementerat i detta manifest. Det återfinns viss kritik mot marknad och tillväxtmentalitet. Lösningarna på problemet antas dock gå genom en ekonomisk anpassning snarare än samhällelig omstrukturering. Denna text kan således sägas ha närmat sig ett djupekologiskt förhållningssätt genom att betona vikten av lokalt styre och ambitionen att förändra mentalitet. Färdvägen för att lösa problemet ligger dock närmare ett ekomodernistiskt förhållningssätt.

5.5 Partiprogram, V 1987

5.5.1 Office-seeking kontra vote-seeking

Betonas det egna partiets unika drag?

Den egna ideologin beskrivs i termer av något unikt och i skarp kontrast till övriga politiska alternativ. Detta blir tydligt i påståendet att man är ensamma om att föra kampen för solidaritet när ”Socialdemokraterna slog [...] in på klassarbetets väg” och ”i sina kompromisser med borgerligheten övergav socialismen”. Vidare talas det om vikten av att förhålla sig ”självständig gentemot socialdemokratin” (SND 1987 5).

Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?

Man har inte någon uttalad ambition att ingå i koalitionsregering.

Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S/V/MP)?

Kritiken riktas här också mot staten och de borgerliga partierna såsom exempelvis ”staten speglar och förmedlar borgarklassens makt i samhället” (SND 1987 5).

Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?

Specifik kritik återfinns såsom exempelvis i påståendet att ”högerkrafterna går till våldsamma anfall mot solidaritet [...] jämlikhet och frigörelse” (SND 1987 5).

Slutsats

Detta partiprogram kan, givet ovannämnda citat, tolkas som en text tydligt i linje med vote-seeking-logiken.

5.5.2 Ideologisk prägel

Hur är problemet representerat?

Klimatfrågan beskrivs som ett strukturellt problem där ”kapitalism och klassförtryck” antas ha skapat en ”ekologisk kris”. Det finns inga ekocentriska indikatorer (SND 1987 5).

Vilka sorters subjekt presenteras?

Skepticism riktas mot EG, USA och Östblocket. I detta resonemang hänvisas det främst till "hotet från det transnationella kapitalet". Man talar inte om att öka lokal kapacitet (SND 1987 5).

Hur är lösningen på problemet formulerad?

Lösningarna på klimatproblemet beskrivs utifrån ett strukturellt fokus. Man talar om en "socialistisk samhällsomvandling" och en "revolutionär omvälvning". I detta presenteras den nya socialistiska samhällsordningen som lösningen på klimatfrågan. Lösningar antas också vara "planerad ekonomi" och aktiv kamp mot "kapitalets profitintressen". Här kan man således se att lösningen på klimatfrågan går via en "genomgående samhällsomvandling" och en "miljövänlig socialism". Utifrån detta förklarar man sig vara, "VPK- det socialistiska miljöpartiet" (SND 1987 5).

Slutsats

Detta partiprogram kan, givet de ovannämnda representationerna, tolkas som en text i linje med den logik som presenteras inom djupekologin. Detta visas i representationen av lösningar där fokus ligger på relativt radikala förändringar av samhället. Denna tolkning stöds också av den dramatiska representationen av klimatfrågan som en "ekologisk kris" och den negativa synen på EU.

5.6 Valmanifest, V 2010

5.6.1 Office-seeking kontra vote-seeking

Betonas det egna partiets unika drag?

Det återfinns indikatorer på att den ideologiska distansen till övriga partier betonas. Detta visas bland annat av påståendet att "Vänsterpartiet är det enda feministiska och socialistiska partiet" (SND 2010 6).

Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?

Det uttrycks att "Vänsterpartiet är berett att tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna bilda en rödgrön regering efter valet" (SND 2010 6).

Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S/V/MP)?

Inga omnämningar görs.

Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?

Regeringsbytet motiveras utifrån skarp kritik mot de borgerliga partierna. Det skrivs bland annat att man vill föra kampen mot allianspartiernas "oansvariga och arroganta" politik (SND 2010 6).

Slutsats

Det går i denna text att notera en betydande förändring jämfört med partiprogrammet 1987 i förhållningssättet till övriga partier. Detta visas tydligast av avsaknaden av kritik mot det potentiella samarbetspartiet Socialdemokraterna och det uttalade målet att ingå i en regering. Man hävdar dock fortfarande sin unika ställning. Denna text kan, trots detta, antas vara präglad av en office-seeking-logik.

5.6.2 Ideologisk prägel

Hur är problemet representerat?

Man hävdar att klimatet är vår tids "ödesfråga" och att den åskådliggör vissa "klassmönster". Natur och djur ges inte något intrinsikalt värde (SND 2010 6).

Vilka sorters subjekt representeras?

EU nämns inte en enda gång i texten. Det finns inte heller något argument för att öka lokal kapacitet (SND 2010 6).

Hur är lösningen på problemet formulerad?

Partiet betraktar marknaden som ett instrument, snarare än ett problem. Man talar om vikten att "investera i framtidens industri" och därigenom skapa ett "klimatlyft". Detta "lyft" inbegriper i sin tur en modernisering snarare än en mer genomgående omstrukturering av samhället (SND 2010 6).

Slutsats

Man kan i denna text se hur representationen av klimatproblemet är formulerad i alarmistiska termer. En tydlig skillnad, som också relateras tydligt till ett ekomodernistiskt förhållningssätt, är dock det ökade förtroendet för gröna investeringar och att använda marknaden som ett redskap för att nå klimatmål. Det talas inte heller längre om någon mer djuplodad samhällsförändring. Ytterligare en faktor av intresse är att man inte nämner EU någon gång genom texten, något som skulle kunna tolkas som att skepticismen mot detta samarbete har tonats ned. Denna text tolkas därför som ett fall närmare ett ekomodernistiskt förhållningssätt.

5.7 Valmanifest, V 2014

5.7.1 Office-seeking kontra vote-seeking

Betonas det egna partiets unika drag?

Man är tydliga med sin särställning i förhållande till Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Det uttrycks att ” Vänsterpartiet går till val som ett självständigt parti” (SND 2014 7).

Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?

Det skrivs tydligt att ”varje röst på Vänsterpartiet är en röst för att byta till en rödgrön regering”. Det tydliggörs också att man strävar efter att ha en ”central roll” i denna regeringskonstellation (SND 2014 7).

Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S/V/MP)?

Inga omnämningar görs.

Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?

Det ges konsekvent kritik mot de borgerliga partierna och den politik som förts de senaste två mandatperioderna. Detta visas av påståendet att ”den borgerliga regeringen har brutit ner mycket av det som vi tillsammans byggt upp” (SND 2014 7).

Slutsats

Partiet betonar sin unika ställning. Det uttalade målet att söka regeringsställning medför dock att detta manifest tolkas som en text i linje med en office-seeking-ambition.

5.7.2 Ideologisk prägel

Hur är problemet representerat?

Partiet skriver att klimatkrisen är ett av ”de huvudsakliga problem” som präglar vår tid. Man talar inte om vikten av att ge naturen ett intrinsikalt värde (SND 2014 7).

Vilka sorters subjekt representeras?

Man tar inte ställning till EU-medlemskap. På detta område lyfts dock vikten av att arbeta globalt med en ”självständig röst”. Man skriver inte om att öka lokal kapacitet (SND 7 2014).

Hur är lösningen på problemet formulerad?

Det tydliggörs att vägen framåt går genom satsningar på ”hållbar teknik” och ”genom skatter och avgifter”. Det återfinns vissa implikationer på en skepticism mot den ekomodernistiska tron på marknadsmekanismer. Man skriver att ”regeringens tro på marknaden gör den passiv inför samhällets utmaningar” (SND 2014 7).

Slutsats

Man kan här se att klimatförändringar presenteras som en fråga bland flera. Detta kan ställas i kontrast till den relativt dramatiska omnämningen av klimatfrågan som en ”ödesfråga” i valmanifest 2010. Det ges också stort utrymme åt tekniska lösningar och ekonomiska styrmedel. Det finns visserligen spår av en skepticism mot marknaden och en önskan att

arbeta självständigt i internationella sammanhang. Detta valmanifest kan dock trots detta tolkas som en text i linje med ekomodernism.

5.8 Valmanifest, V 2018

5.8.1 Office-seeking kontra vote-seeking

Betonas det egna partiets unika drag?

Det finns flera textuella indikatorer på att Vänsterpartiet betonar sin unika ställning. Detta visas bland annat av att man hävdar att man är ensamma om att ”på allvar utmana den ekonomiska eliten” och vidare i påståenden att man, till skillnad från andra partier, inte har engagerat sig i politiken för att ”gynna sig själva och göra karriär” (Vänsterpartiet 2018).

Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?

Det tydliggörs att partiet är redo att ingå i en regering givet att det finns möjlighet att ”bedriva vänsterpolitik”. Detta är dock ett krav som kan kontrasteras mot hur man uttryckte önskan att sitta i regering i manifestet 2014 (Vänsterpartiet 2018).

Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S/V/MP)?

Det ges också på flera ställen kritik mot samtliga partier. Ett exempel på detta är när man konstaterar att ”de senaste årens regeringar har ökat klyftorna mellan fattig och rik” och i diskussion om ökade orättvisor konstaterar att ”såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar bär skulden för det” (Vänsterpartiet 2018).

Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?

Kritik riktas urskillningslöst mot alla partier. Det uttrycks emellertid att man är det enda parti som tagit ställning mot en regering som inkluderar ”borgerliga partier eller högerextremister”, något som kan tolkas som en specifik kritik riktad mot Sverigedemokraterna (Vänsterpartiet 2018).

Slutsats

I detta valmanifest går det att se flera indikatorer på att partiet till viss del har övergivit den office-seeking-logik som var mer framträdande inför valen 2010 och 2014. Man betonar sin unika ställning och riktar kritik mot samtliga partier. Det finns visserligen indikatorer på att man kan tänka sig att sitta i en rödgrön regering. Entusiasmen för ett sådant upplägg förefaller dock vara svalare jämfört med de senaste två valen.

5.8.2 Ideologisk prägel

Hur är problemet representerat?

Representationen av klimatfrågan görs i termer av ”klimatkatastrof” och ”ett hot mot hela vår existens”. Man talar också om skadliga underliggande strukturer främst hänvisande till ”ekonomiska intressen som bygger på olje- och kolberoende”. Det finns inget tydliga ekocentriska indikatorer (Vänsterpartiet 2018).

Vilka sorters subjekt representeras?

Hård kritik riktas mot EU när det kommer till bristande effektivitet, misslyckandet kring flyktingmottagningen och det inflytande som lobbyister åtnjuter. Vidare återfinns implikationer på att man vill stärka lokal kapacitet. Detta visas i resonemanget om prospektering där partiet talar om att stärka ”det kommunala vetot” (Vänsterpartiet 2018).

Hur är lösningen på problemet formulerad?

På detta område talar man om nödvändigheten av att rädda sig undan ”girighetens allians” genom att utmana ”ekonomiska intressen”. Dessutom betonas vikten av att klimatet går före ”kortsiktiga vinstintressen” och att göra ”andra prioriteringar än marknaden”. Det finns visserligen ett visst fokus på ekonomiska regleringar och förslag på satsningar på grön teknik, men detta ges förhållandevis lite utrymme (Vänsterpartiet 2018).

Slutsats

Det återfinns flera indikatorer på att detta valmanifest ligger i linje med den logik som presenteras inom det djupekologiska idésystemet utifrån den skepticism som riktas mot ekonomiska lösningar och EU. Representationen av klimatfrågan och dess lösningar relateras också till ett djupekologiskt förhållningssätt givet uttalanden om existentiella hot och vikten av att lämna marknadsmentalitet. Detta gäller också synen på att öka lokal kapacitet i klimatfrågan.

6 Sammanfattning

Under denna rubrik ges en sammanfattning av den analys som gjorts av texterna utifrån förändring i partibeteende respektive ideologi.

6.1 Förändringar i partibeteende

Det går, utifrån den givna operationaliseringen, att se en tydlig förändring för både Vänsterpartiet och Miljöpartiet gällande ambitionen att sitta i regering. Miljöpartiet presenterade sin politik 1988 som unik och hade som uttalat mål att utgöra ett alternativ till den etablerade blockpolitiken. Detta hade förändrats drastiskt till valen 2010 och 2014 där man tydligt tog ställning för den röda sidan av det politiska spektrat. Till dessa val hade man också en tydlig ambition att söka ingå i en koalitionsregering. I valet 2018 hade partiet delvis återgått till att betona sin unika karaktär och villighet att samarbeta med partier, oberoende av den etablerade blockstrukturen.

Förändringen var också tydlig vid en analys av Vänsterpartiet. I partiprogrammet från 1987 var partiet inställt på att agera utanför regeringen, något som framgår av avståndstagandet från Socialdemokraterna. I manifesten 2010 och 2014 uttalades det i kontrast till detta en tydlig ambition att ingå i en rödgrön regering. Detta hade dock, likt Miljöpartiet, delvis ändrats i valmanifestet 2018 där denna ambition inte tydligt återfanns.

Figur 3. Överblick över förändringar i partibeteende

Partibeteende/ Analysenheter	MP 1988	MP 2010	MP 2014	MP 2018	V 1987	V 2010	V 2014	V 2018
Betonas det egna partiets unika drag?	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Uttalas en ambition att ingå i regeringsställning?	Nej	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	Nej
Omnämningar av potentiella samarbetspartier (S, V, MP)?	Negativ	Inga	Positiv	Negativa	Negativa	Inga	Inga	Negativ
Omnämningar av borgerliga partier (och/eller SD från 2010)?	Negativ	Inga	Negativa	Inga	Negativa	Negativa	Negativa	Negativ
Uttalar sig partiet positivt om sin tid i regeringsställning? (specifikt MP i valmanifest 2018)				Ja				

6.2 Förändringar i ideologisk position

Miljöpartiet har på flera punkter gått mot ett mer ekomodernistiskt förhållningssätt. Detta visas tydligt av bland annat synen på EU och hur klimatfrågan representeras. Partiet har också blivit mer benäget att betona ekonomiska värden snarare än vikten av att bevara djur och natur oberoende av deras värde för människan, såsom i partiprogrammet 1988. I valmanifestet 2018 påvisades dock en återgång mot ett djupekologiskt förhållningssätt.

Vänsterpartiet uppvisar också en betydande förändring mot ett mer ekomodernistiskt förhållningssätt. Här kan man se att partiet i valmanifesten 2010 och 2014 talar om vikten av tekniska lösningar och att konstruera ekonomiska incitament för miljösmdarta val, något som står i skarp kontrast till de förhållningssätt som presenterades i partiprogrammet 1987. I valmanifestet 2018 kan man dock se flera indikatorer på att partiet återigen representerar klimatfrågan utifrån en djupekologisk logik.

7 Diskussion

Under denna rubrik kommer det föras en diskussion kring analysen i relation till rapportens frågeställningar. Det kommer också föras ett resonemang kring den valda forskningsansatsen.

7.1.1 Jämförelse av ideologi

Kan man se att Miljöpartiet har genomgått en förändring med avseende på djupekologi och ekomodernism sedan 1988?

Det går, utifrån den första frågeställningen i denna text, att se hur Miljöpartiets ideologiska presentation har förändrats med avseende på de attribut som presenteras inom djupekologi respektive ekomodernism. Detta var märkbart i valmanifest 2010 och 2014 där det talas om ”miljöanpassad konsumtion” och ”modernisering”, snarare än att ändra relationen till djur och natur. Detta kan tolkas som ett ekomodernistiskt ställningstagande givet idealet att anpassa sig till naturen, utan att harmonisera med den. I dessa manifest beskriver Miljöpartiet dessutom hur det ska vara lönsamt att agera hållbart, snarare än att hänvisa till att det skulle vara moraliskt riktigt.

I partiprogrammet 1988 representeras klimatfrågan med hänvisning till ett ”kollektivt självmord”. I detta partiprogram återges också ett ekocentriskt resonemang i ambitionen att värna om djur och natur oavsett om det är lönsamt för människor. Vidare framhäver man vikten av att förändra skadlig mentalitet och att öka lokal kapacitet. Betydelsen av dessa faktorer förefaller ha tonats ned i manifesten 2010 och 2014. Intressant att notera här är att det i valmanifestet 2018 återfanns indikationer på en återgång till en djupekologisk logik. En potentiell förklaring till denna förändring skulle kunna vara den interna kritik, såsom presenterad under rubrik 1.4, som har riktats mot partiets ideologiska otydlighet.

Kan man i så fall se att Vänsterpartiet har övertagit den ideologiska position som tidigare innehafts av Miljöpartiet?

Vänsterpartiet har genomgått en liknande förändring som Miljöpartiet. I valmanifesten 2010 och 2014 åskådliggörs en stor skillnad jämfört med partiprogrammet 1987 i förhållande till marknad, EU och vurmendet för teknisk innovation. Man kan dock se hur partiets valmanifest 2010 och 2014, i en jämförelse med Miljöpartiets manifest för samma år, är mer djupekologiska till sin karaktär. Detta visas bland annat av representationen av klimatfrågan som en ”ödesfråga” i valmanifestet 2010 och skepticismen mot marknaden i valmanifestet

2014. Partiet lyfter också strukturella faktorer i representationen av vad som kan lösa klimatfrågan genom att hänvisa till klassamhället och bristen på jämlikhet.

Detta kan ställas mot Miljöpartiet som 2010 utelämnade en tydlig representation av klimatfrågan. Det året fokuserade partiet på ”modernisering”, något som kan tolkas som ett steg närmare ekomodernism. Vänsterpartiet uppvisar, likt Miljöpartiet, tydligare djupekologiska tendenser i valmanifestet från 2018. I denna text går det dock att se indikatorer på att Vänsterpartiet uppvisar ett förhållningssätt som tydligare kan relateras till djupekologism, i synnerhet i representationen av lösningen på klimatfrågan där man vill frångå en ekonomisk logik.

Det går på så sätt, utifrån den andra frågeställningen, att se vissa textuella indikatorer på att Vänsterpartiet har intagit den ideologiska ståndpunkt som tidigare innehåfts av Miljöpartiet. Detta visas av hur man i främst valmanifesten 2010 och 2018 representerade synen på klimatfrågan och hur man ställer sig till dess lösningar. Det gäller också, i en jämförelse av valmanifesten från 2014, i representationen av klimatfrågan. Miljöpartiet talar här om en ”klimatutmaning”, något som kan ställas mot Vänsterpartiets mer alarmistiska uttryck ”klimatkrisen”. Det ska dock sägas att det återfanns flera indikatorer på ett djupekologiskt förhållningssätt redan i Vänsterpartiets partiprogram från 1987. Det går således inte att tydligt se att partiets försök att profilera sig som ett grönt parti är en ny ambition. Detta tydliggörs av att man 1987 förklarade sig vara ”det socialistiska miljöpartiet”.

7.1.2 Partibeteenden och ideologi

Hur kan dessa potentiella förändringar förklaras i förhållande till olika rationella partipolitiska beteenden?

Förändringarna i ideologiskt förhållningssätt verkar i viss utsträckning samvariera med olika partibeteenden. Det är emellertid inte möjligt att utifrån vald forskningsansats ringa in något orsakssamband eftersom tidsföljden inte kan fastställas där partibeteende självklart skulle föranleda ideologisk förändring, eller vice versa. Ett intressant resultat är dock att man på flera punkter kan se hur förändringen av grön ideologi samvarierar med partibeteende.

På detta sätt kan den styrande hypotesen i denna text till viss del anses vara verifierad gällande antagandet att det finns en poäng med att applicera rational choice-teorin för att förstå olika representationer av grön ideologi. Det går också att se hur ekomodernism samvarierar med en office-seeking-ambition medan en vote-seeking-ambition verkar föra den ideologiska positionen närmare djupekologism.

Detta förhållande gäller också båda partierna. Analysen visar att inslag av djupekologi minskar i valmanifesten 2010 och 2014 där också office-seeking-ambitionen är som tydligast. På samma sätt kan man se att valmanifesten 2018 återspeglar en större överensstämmelse med

djupekologism, något som också sammanfaller med ett minskat fokus att sitta i regering. Detta är också mycket tydligt i partiprogrammet från 1987 och 1988 där man är mycket djupekologiska och samtidigt tydligt styrda av en vote-seeking-logik.

Vidare visar analysen, i motsats till den styrande hypotesen, att även Vänsterpartiet förefaller ha präglats av en office-seeking-logik i valmanifesten 2010 och 2014. Detta har också dessutom följts av en förändring mot ett ekomodernistiskt förhållningssätt. I en jämförelse med Miljöpartiet kan man dock se att partiet är mindre office-seeking och samtidigt mer styrt av djupekologism. Detta visas av att man genomgående betonar sin unika prägel och att man bland annat är relativt alarmistisk i sin representation av klimatfrågan och relativt tveksam till marknadslösningar.

Här blir det dock viktigt att gardera sig från spuriösa resonemang. En plausibel förklaring till Vänsterpartiets ideologiska representation kan sägas vara en strävan efter att ta avstånd från den kommunistiska prägel som fortfarande var påtaglig 1987. Här kan man se att den förändrade ideologiska representationen 2010 och 2014 potentiellt kan förstås utifrån ett generellt försök att tona ner mer radikala ideologiska yttringar, något som inte nödvändigtvis kan förstås utifrån skiften inom den gröna ideologin.

Utifrån detta skulle de observerade förändringarna av ideologisk representation potentiellt bättre förstås som en förändring från vänsterorienterad grön ideologi till ekomodernism. Detta verkar i stor utsträckning kunna fånga in främst Vänsterpartiets ideologiska förändring från en marxistisk ekologism. Här kan det också finnas ett problem med forskningsansatsen gällande bristen på gränsdragning mellan socialistisk ekologism och den djupekologiska idévärlden. Det är, utifrån detta, viktigt att betona att kombinationen av kapitalismbekämpning och klimatarbete inte nödvändigtvis relaterar till den förståelse av djupekologism som gavs av Arne Naess.

I detta resonemang åskådliggörs dessutom möjliga svagheter med de operationaliseringar som gjorts av den gröna ideologin, i synnerhet gällande bristen på gränsdragning mellan marxistisk ekologism och den djupekologiska idévärlden. Detta understryks av att de båda tankesystemen präglas av likartade attribut, såsom bekämpning av klassförtryck, vilket är centralt både inom djupekologism och i det kommunistiska förhållningssätt som präglar Vänsterpartiets partiprogram år 1987. Validiteten i operationaliseringen kan, med detta i åtanke, bli bristande.

Det finns också flera plausibla förklaringar till varför Miljöpartiet har genomgått en ideologisk förändring. Här kan man som exempel se att det skulle finnas en ambition att anpassa sig till ett preferensskifte hos väljarbasen. Detta skulle kunna förklara förändringen mot en mer positiv representation av EU. Med denna insikt i åtanke skulle det vara möjligt att närma sig detta forskningsområde utifrån alternativa teoretiska ramverk med fokus på exempelvis medianväljarteoremet och förändrade preferenser hos väljarkåren.

7.1.3 Material och metod

Det kan finnas anledningar att fördjupa diskussion kring metoden i denna rapport och vad resultatet hade kunnat bli om alternativa ansatser hade valts. En intervjustudie skulle exempelvis ha kunnat ge ökad tydlighet och måhända en mer sanningsenlig återgivning, förutsatt att valmanifest inte nödvändigtvis avspeglar ett partis egentliga mål. Detta medför att den kvalitativa analysen i denna text potentiellt missar partipolitiska mål och strategier som inte beskrivs i ett valmanifest. Ytterligare en metod som potentiellt hade varit adekvat är en kvantitativ textanalys och ett kvantifierande av uttalanden som relaterar till ett visst förhållningssätt. Detta hade måhända givit en tydligare insikt kring förändrade förhållningssätt hos de båda partierna.

Den kvalitativa innehållsanalysen valdes i denna rapport med hänvisning till att vissa delar av texterna ansågs särskilt viktiga. Dessutom antogs den ideologiska representationen endast kunna studeras genom en intensiv läsning av texterna. Vidare motiveras valet att använda sig av både valmanifest och partiprogram med hänvisning till att det föregående kan sägas vara mer handlingsinriktat medan det senare ger tydligare inblick i ideologiska ställningstaganden. Det ska här dock nämnas att analysen potentiellt skulle bli mer fullständig om samtliga politiska texter hade inkluderats inom det avgränsade tidsintervallet. Den valda avgränsningen kan emellertid betraktas som adekvat utifrån ambitionen att åskådliggöra förändrade partipolitiska ambitioner och ideologiska positioner.

8 Avslutning

Det går, med ovanstående reservationer i åtanke, att konstatera att både Vänsterpartiet och Miljöpartiet i sin strävan efter att sitta i regering verkar ha genomgått en ideologisk förändring från ett mer djupekologiskt förhållningssätt mot ekomodernism. Detta kan också i viss mån antas förklaras av rationella partibeteenden givet samvariationen mellan office-seeking-ambitioner och ekomodernism som återfanns i valmanifesten 2010 och 2014. Man kan dessutom se vissa textuella indikatorer på att Vänsterpartiet har övertagit det ideologiska förhållningssätt som tidigare innehades av Miljöpartiet, detta med avseende på djupekologi.

Resultatet i denna text kan sägas fördjupa förståelsen för vad som påverkar olika representationer av grön ideologi. Det behövs emellertid ytterligare forskning på området för att avgöra om det går att belägga ett orsakssamband mellan partibeteende och ideologisk representation. Ytterligare ett område som skulle kunna utforskas är den kausala ordningen gällande antagandet att partibeteende föranleder ideologisk förändring, eller om det omvända förhållandet råder. I en sådan studie skulle det kunna vara lämpligt att inkludera ett större antal analysenheter i forskningsansatsen. Detta skulle kunna ge en ytterligare fördjupad insikt kring den gröna ideologin och dess olika uttrycksformer.

9 Referenser

Asafu-Adjaye, John, Linus Blomquist, Stewart Brand, Barry Brook, Ruth Defries, Erle Ellis, Christopher Foreman, David Keith, Martin Lewis, Mark Lynas, Ted Nordhaus, Roger Pielke Jr, Rachel Pritzker, Joyashree Roy, Mark Sagoff, Michael Shellenberger, Robert Stone & Peter Teague (2015). *An Ecomodernist Manifesto* [Elektronisk]

Tillgänglig:<https://static1.squarespace.com/static/5515d9f9e4b04d5c3198b7bb/t/552d37bbe4b07a7dd69fdbb/1429026747046/An+Ecomodernist+Manifesto.pdf> [2019-12-15]

Andersson, Viktor (2015). *Ecological Modernization and the European Greens* [Elektronisk]
Tillgänglig: Lund University Publications Student Papers [2019-12-29]

Benson, John (2000). *Environmental ethics: An introduction with readings*. London: Routledge

Budge, Ian & Michael Laver (1992). *Party Policy and Government Coalitions*. New York: Palgrave Macmillan

Curry, Patrick (2011). *Ecological Ethics: An introduction*. 2. uppl., Cambridge: Polity Press

Dobson, Andrew (2007). *Green Political thought*. 4. uppl. Abingdon: Routledge

Downs, Anthony (1957). *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper and Row

Eriksson, Göran (2016). *Gahrtons underskrift är det som verkligen skrämmer*. Svenska Dagbladet. Analyserande text. 2016-11-25 [Elektronisk]
Tillgänglig:<https://www.svd.se/partipiskan-i-miljopartiet-ar-inte-orimlig/om/turbulensen-i-mp> [2019-12-12]

Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Ann Towns & Lena Wängnerud (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4. uppl., Stockholm: Nordstedts Juridik AB

Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Ann Towns & Lena Wängnerud (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl., Stockholm: Wolters kluwer.

Forsblad, Mari (2017). *Kritik mot miljöpartiet efter uteblivna vallöften: det finns inga ursäkter*. SVT Nyheter. 2017-03-15 [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/vad-hander-med-miljopartiets-valloften> [2019-12-11]

Hajer, Maarten (1997). *The Politics of Environmental Discourse*. Oxford: Clendon Press

Hultin, Therese Larsson (2019). *Fyra nyanser av grönt bland Europas partier*. Svenskadagbladet. Krönika. 2019-06-29 [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://www.svd.se/fyra-nyanser-av-gront-for-europas-miljopartier> [2019-12-11]

Karlsson, Karl-Johan (2014). *Vänsterpartiets plan: Bli det nya Miljöpartiet*. Expressen. 2014-01-11. [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://www.expressen.se/nyheter/vansterpartiets-plan-bli-det-nya-miljopartiet/> [2019-12-12]

Kowalsky, Nathan (2014). “Whatever Happened to Deep Ecology?”, *The Trumpeter*, vol. 30, nr 2, s. 2-6

Kupferschmidt, Philip Douglas (2016). “The Bipolarity of Modern ‘Man’ in the Anthropocene: Ecomodernist Mania as Case for Unmanning Anthropocene Discourse”, *The Trumpeter*, vol. 32, nr 2, s. 2-18

Lönegård, Claes (2016). *Historien om MP-drömmen som blev en mardröm*. Svenska Dagbladet. Reportage. 2016-04-30 [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://www.svd.se/mp-regeringsperioden-som-blev-en-mardrom> [2019-12-12]

Müller, Wolfgang C, Kaare Strom, Robert H. Bates, Peter Lange, Ellen Comisso, Peter Hall, Joel S. Migdal & Helen V Milner (1999). *Policy, Office, or Votes?: How Political Parties in Western Europe Make Hard Decisions*. Cambridge: University Press

Müller-Rommel, Ferdinand & Thomas Poguntke (2002). *Green parties in national governments*. London: Routledge

Naess, Arne (1989). *Ecology, Community and Lifestyle*. Cambridge: Cambridge University Press

Naess, Arne (2008) [1973]. “The Shallow and the Deep, Long-Range Ecology Movements: A Summary”. *An interdisciplinary journal of philosophy*, vol. 16, nr 4

Nelson, Michael Paul (2008). Deep ecology. I Callicott, J. Baird & Robert Frodeman. (red.) *Encyclopedia of Environmental Ethics and Philosophy*. Belemont, Kalifornien: Wadsworth Publishing Co Inc

Otjes, Simon (2019). *Pathways to Power: How Green Parties Join Governments*. Green European Journal [Elektronisk]

Tillgänglig:<https://www.greeneuropeanjournal.eu/pathways-to-power-how-green-parties-join-governments/> [2019-12-12]

Porritt, Jonathon (1984). *Seeing green: the politics of ecology explained*. Oxford: Basil Blackwell Publisher Ltd

Riker, William H. (1962). *The theory of political coalitions*. Westport: Praeger

Scott, John (2000). Rational Choice. I Browning, Garry, Abigail Halcli, Frank Webster. (red.) *Understanding contemporary society: Theories of the present*. London: Sage Publications

Schlaug, Birger (2014). *Väntade beslut om förbifarten och nya JAS-plan* [Blogg]

Tillgänglig: <http://schlaug.blogspot.com/2014/09/> [2019-12-31]

SND 1 (1988). *Miljöpartiets idéprogram 1982; reviderat 1985, 1987, 1988*[Elektronisk]

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/mp/p/1988> [2019-12-27]

SND 2 (2010). *Framtiden* [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/mp/v/2010> [2019-12-27]

SND 3 (2014). *Valmanifest* [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/mp/v/2014> [2019-12-27]

SND 4 (2018). *Valmanifest 2018*[Elektronisk]

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/mp/v/2018> [2019-12-27]

SND 5 (1987). *Vänsterpartiet kommunisterna* [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/v/p/1987> [2019-12-27]

SND 6 (2010). *Vänsterpartiets valplattform 2010* [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/v/v/2006> [2019-12-27]

SND 7 (2014). *Vänsterpartiets valplattform för riksdagsvalet 2014* [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/v/v/2014> [2019-12-27]

SND (2019). *SND- Ett nationellt samarbete* [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/om-oss> [2020-01-04]

Stavrakakis, Yannis (2007). "Green ideology: A discursive reading"

Journal of Political thought, vol. 2, nr. 3 s. 259-257

Steffen, A (2009). *Bright Green, Light Green, Dark Green, Gray: The New Environmental Spectrum*. Worldchanging [Elektronisk]

Tillgänglig:<https://web.archive.org/web/20160112194947/http://www.worldchanging.com/archives/009499.html> [2019-12-11]

Stone, Jon (2019). *European election results: Green parties surge as 'Green Wave' hits EU*. The Independent. 2019-05-26 [Elektronisk]

Tillgänglig:<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/european-election-result-greens-green-wave-spd-germany-a8931351.html> [2019-12-11]

Strom, Kaaren (1990). "A Behavioral Theory of Competitive Political Parties". *American Journal of Political Science*, vol. 34, Nr. 2 s. 565-598

Strömberg, Maggie (2016). *Vi blev som de andra*. Stockholm: Bokförlaget Atlas

SVT (2014). *Partibytare* [Elektronisk]

Tillgänglig: <http://pejl.svt.se/val2014/valu-riksdag/valjarstrommar/#mp2010> [2020-01-06]

SVT Datajournalistik (2019). *Väljarströmmar* [Elektronisk]

Tillgänglig: <https://www.svt.se/special/valu2018-valjarstrommar/> [2019-12-25]

Talshir, Gayil (2002). *The Political Ideology of Green Parties from the Politics of Nature to Redefining the Nature of Politics*. New York: Palgrave Macmillan

Teorell, Jan & Torsten Svensson (2007). *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. 4. uppl., Malmö: Liber

Valmyndigheten 1 (2019). *Valresultat 2019* [Elektronisk]

Tillgänglig:<https://www.val.se/valresultat/europaparlamentet/2019/valresultat.html> [2019-12-11]

Valmyndigheten 2 (2019). *Valresultat 2014* [Elektronisk]

Tillgänglig:<https://www.val.se/valresultat/europaparlamentet/2014/valresultat.html> [2019-12-11]

Vänsterpartiet (2018). *Vänsterpartiets valplattform riksdagsvalet 2018*. [Elektronisk]

Tillgänglig:<https://www.vansterpartiet.se/assets/Valplattform-2018.pdf>. [2019-12-27]

White, Damian F, Alan P Rudy & Brian Gareau (2016). *Environments, Natures and Social Theory: Towards a critical Hybridity*. New York: Palgrave Macmillan

Wissenburg, Marcel (1998). *Green Liberalism: The free and the green society*. Abingdon: Routledge